

اگرهای خلیج فارسی

اگر نزاع بر سر این باشد که آبراهه‌ای به نام خلیج فارس با گستره جغرافیایی کنونی خود، علم زمین شناسی را زیر سؤال برده و با این کار دوستداران علم سراسر جهان را خشمگین کرده است، قطعاً همین دوستداران علم خبر دارند که زمین شناسان معتقدند در حدود ۵۰۰ هزار سال پیش، صورت نخستین خلیج فارس در کنار دشت‌های جنوبی ایران تشکیل شده و به مرور زمان بر اثر تغییر و تحول در ساختار درونی و بیرونی زمین، شکل ثابت کنونی را یافته است.

اگر نزاع بر سر این باشد که چه کسی گفته ایران باید صاحب این همه جزیره ارزشمند باشد نقشه‌های تاریخی اصیل کتابخانه‌های معتبر سراسر جهان می‌تواند گویای این مطلب باشد که تاکنون در جزایر خلیج فارس مثل ابوموسی، تنب بزرگ و تنب کوچک فقط ایران حاکمیت داشته است و تمامی این جزایر جزئی جدا نشدنی از ایران هستند و حتی در تفاهم‌نامه ۱۹۷۱ ایران و امارات آمده است که ایران از ادعای مالکیت بر جزیره ابوموسی چشم‌پوشی نمی‌کند و ادعای طرف مقابل را نیز به رسمیت نمی‌شناسد.

حتی با مراجعه‌ای شتابزده به آثار و متون کهن هم می‌توان دریافت که خلیج فارس نه تنها نامی جدید و ساختگی نیست بلکه اصلی‌ترین نامی است که از کهن‌ترین منابع برای این آبراهه بر جای مانده است. از آنجا که این نام برای نخستین بار در منابع درست و معتبر تاریخی غیر ایرانیان آمده است هیچ‌گونه تردیدی برای وضع آن قابل قبول نیست. اگر نزاع به این جهت است که آمریکایی‌ها و اروپایی‌ها منطقه خلیج فارس را شریان حیاتی غرب در منطقه استراتژیک عربی می‌دانند و برای دستیابی به منافع آن نزاع بر سر نام را به پا کرده‌اند، نمی‌توانند نسبت به این نکته بی‌تفاوت باشند که سازمان ملل متحد در چندین نوبت از بیانیه‌ها، اصلاحیه‌ها، و مصوبه‌های گوناگون و با انتشار نقشه‌های رسمی، نه تنها بر رسمی بودن خلیج فارس تأکید کرده بلکه از هیئت‌های بین‌المللی خواسته که در مکاتبات رسمی به ویژه در اسناد سازمان ملل از نام کامل خلیج فارس استفاده نمایند.

با این حال اگر موقعیت مهم و راهبردی خلیج فارس و سواحل آن به سبب برخورداری از معادن سرشار نفت و گاز باعث شده است که کشورهای اطراف به فکر سودجویی بیفتند و به بهانه نام و مساحت از لحاظ ژئوپلیتیک و استراتژیک به منافع کلان برسند، لازم به یادآوری نیست که خلیج فارس از قرن‌ها پیش تحت حاکمیت پارس بوده و این طرف مقابل است که باید برای اثبات ادعایش اسناد حقیقی ارائه دهد. در این صورت، جای هیچ اما و اگر باقی نمی‌ماند.

ایام آشنا

۱۹ اردیبهشت: روز بزرگداشت شیخ کلینی

شیخ ابوجعفر محمدبن اسحاق رازی معروف به کلینی، صاحب کتاب الکافی (یکی از چهار کتاب مهم حدیث شیعه) و مشهورترین دانشمند و فقیه و محدث شیعه در نیمه اول قرن ۴ قمری است. او در روستای کلین، نزدیک شهر ری در زمان حیات امام حسن عسکری (علیه السلام) به دنیا آمد.

ابتدا علوم اسلامی را از پدر و دایی خود آموخت و بعد از مدت کوتاهی که با منابع رجالی و حدیثی آشنا شد برای ادامه تحصیل به شهر ری رفت.

کلینی از مروجین مذهب شیعه در دوران غیبت امام زمان بود و آثاری مانند کتاب الرجال، کتاب رسائل الاثمه (علیه السلام)، کتاب الکافی و... را از خود به یادگار گذاشت. کلینی در سن ۷۰ سالگی مصادف با آغاز غیبت کبری امام زمان (علیه السلام) در بغداد درگذشت.

۱۲ اردیبهشت: لغو کاپیتولاسیون در ایران (۱۳۵۸ ش)

کاپیتولاسیون عبارت است از قراردادهایی که دولت‌های استعمارگر به دولت‌های ضعیف تحمیل می‌کردند. به موجب آن قراردادهای، اتباع دولت‌های استعماری پس از ورود به قلمرو دولت ناتوان، تحت حاکمیت دادگاه‌های دولت متبوع خود باقی می‌ماندند و محاکم دولت ضعیف، حق محاکمه آنها را نداشتند. این قانون پس از امضای عهدنامه ترکمنچای بین ایران و روسیه در زمان فتحعلی شاه قاجار در ایران اجرا شد. و سرانجام در ادامه مبارزات امام خمینی (ره) و سه ماه پس از پیروزی انقلاب به پیشنهاد هیئت وزیران و تصویب شورای انقلاب اسلامی، حق کاپیتولاسیون و امتیازات و ملحقات آن برای همیشه لغو شد.

۹ جمادی الاول: تولد ملاصدرا (۹۸۰ ق)

صدرالدین شیرازی مشهور به ملاصدرا و صدرالمതألهین در ۹ جمادی الاول ۹۸۰ هجری قمری در شیراز به دنیا آمد. در محضر شیخ بهایی علم و اخلاق را آموخت و بعدها با ترکیب فلسفه مشاء و اشراق، حکمت متعالیه را بنیان نهاد و تأثیری شگرف بر فلسفه اسلامی گذاشت.

۱۱ جمادی الاول: تولد خواجه نصیرالدین طوسی

محمد ابوجعفر مشهور به خواجه نصیرالدین طوسی در طوس زاده شد.

برای بهره‌مندی از علم اساتید نیشابور به آنجا هجرت کرد. بعدها به ری، اصفهان، قم و عراق عزیمت نمود. پس از حمله مغول، هلاکوخان وی را در شمار بزرگان خود قرار داد و خواجه با استفاده از این موقعیت از قتل عام مردم، علماء و نیز ویران ساختن اماکن علمی و فرهنگی جلوگیری نمود. (اطلاعات بیش‌تر در مورد خواجه نصیرالدین طوسی را می‌توانید در شماره قبلی دیدار آشنا مطالعه کنید.)

۱۳ اردیبهشت: روز بزرگداشت شیخ بهایی

بهاءالدین محمدبن حسین عاملی معروف به شیخ بهایی دانشمند نامدار قرن دهم و یازدهم هجری است که در فلسفه، منطق، هیئت و ریاضیات تبحر داشت. حدود ۹۵ کتاب و رساله از او در سیاست، حدیث، ریاضی، اخلاق، نجوم، عرفان، فقه، مهندسی و هنر به جای مانده و در علم و ادب و سیاست فعالیت‌های قابل توجهی داشته است.

۱۰ اردیبهشت: روز ملی خلیج فارس

شورای عالی انقلاب با توجه به هدف قرار دادن هویت فرهنگی و تاریخی ملت ایران از سوی ایادی استکبار جهانی به خصوص برخی از کشورهای همسایه و تلاش آنان برای تحریف نام تاریخی خلیج فارس، به پیشنهاد شورای فرهنگ عمومی روز اخراج پرتغالی‌ها از تنگه هرمز را به عنوان روز ملی خلیج فارس نامگذاری کرد.

۱۲ اردیبهشت: شهادت عالم مجاهد، استاد مرتضی مطهری (۱۳۵۸ ش)

استاد مطهری در بیان نقش حضرت حجت (علیه السلام) در تکامل تاریخ و بشریت می‌گوید: «یعنی زندگی بشر در آینده منتهی می‌شود به عالی‌ترین و کامل‌ترین زندگی‌ها که از جمله آثاری که در آن هست آشتی دادن انسان و طبیعت است و آن این است که زمین تمام معادن خود را در اختیار انسان قرار می‌دهد، آسمان تمام برکات خود را در اختیار انسان قرار می‌دهد و همه اینها خود تکامل تاریخ است.» (مطهری، فلسفه تاریخ، ص ۲۰۲)

استاد مطهری حدود ۸۰ کتاب ارزنده در موضوعات مختلف از خود به یادگار گذاشته است. امام خمینی (ره) مردم را به پاس داشتن آثار ایشان سفارش می‌کند و می‌فرماید: «من به دانشجویان و طبقه روشنفکر متعهد توصیه می‌کنم که کتاب‌های این استاد عزیز را نگذارند با دسیسه‌های غیر اسلامی فراموش شود.»

۱۵ اردیبهشت: روز بزرگداشت شیخ صدوق

ابوجعفر محمدبن علی بن بابویه معروف به شیخ صدوق در سال ۳۰۶ هجری قمری در قم به دنیا آمد. از کودکی به فراگیری دانش دین پرداخت و پس از فراگیری علوم مقدماتی، علم حدیث و فقه را از مفاخر فقها و محدثین قم آموخت و سپس به منظور کسب دانش دیگر ممالک اسلامی عازم سفر شد.

فقها و بزرگان مسلمان، شیخ صدوق را بیش‌تر با لقب رئیس‌المحدثین شناخته‌اند. زیرا او در شناخت احادیث، آگاه و در حفظ منابع و جمع‌آوری آنها تلاش فراوانی داشته است. شیخ صدوق احادیث را به تناسب موضوعات مختلف، دسته‌بندی و برای هر موضوع باب جداگانه‌ای باز می‌کرد. کتاب «من لا یحضره الفقیه» و کتاب «عیون اخبار الرضا» از نمونه کتاب‌های ایشان است.